

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Dominica jubilate

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

Dominica Jubilate.

Evangelium Joh. 16 v. 16. 23.

Venerunt Israelitæ in peregrinatione sua primum in Mara, ubi aquæ erant amaræ, ut bibere illas non possent, sed Moses ligno, quod monstrabat ipsi Dominus, dulcorabat eas, & paulò post in Elim deducebat, ubi erant duodecim fontes aquarum & septuaginta palmæ, & castra metatisunt juxta aquas, Exo d. 15. vers. 23. seqq. Ita Deus adhuc hodie omnes spirituales Israelitas mirabiliter ducit, Pl. 4. v. 4. primum in Mara ad aras crucis, quas tamen ligno crucis Christi ita dulcorat, ut diligentibus Deum omnia in bonum operentur, Rom. 8. v. 28. Deinde in Elim ad aquas vivas æternæ Hierosolymæ, quæ tanquam Chrysellum de sede Dei & agni procedunt, & ex utraque parte fluminis stat lignum vitæ afferens fructus duodecim per menses singulos, & folia ejus conducunt ad sanitatem gentium, Apoc. 22. v. 1.

Hæc est salutaris illa metamorphosis, quæ crucem nostram aliquando sequitur. Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia, Pl. 30. v. 6. de utroque Christus agit in hodierno Evangelio, quod *ὅτι* expendendum sumemus, & videbimus

I. *Concionem crucis.*

II. *Concionem lucis.*

J. J.

EXEGESIS.

Jacob Patriarcha jam jam moriturus duodecim filios suos convocat, simulque bona & mala ipsius eventura prædicit, Gen. 49.

vers. 1. seqq. Idem facit Christus in prælecta pericope, cum jam abitum ad Patrem meditaretur, cujus valedictoriæ concionis fragmentum hodie meditatur sancta mater Ecclesia. Prima pars, ut supra diximus, agit de cruce, quæ ratione subjecti duplex est,

I. *Passio Capitis.* Nam modicum, inquit Christus, & non videbitis me quia vado ad Patrem. Per hoc modicum intelligit passionem suam, quæ modicum, per tres puta horas inchoanda, erat. Et hæc ipsa prædicatione ipsos quasi præmunire voluit contra scandalum ex aspectu mortis oriturum. Ostendit enim se non casu sed decreto & voluntate Patris, nec invitum & coactum, sed sponte passioni & morti se obijcere, sicut expresse ait Joh. 10. v. 18.

Notanda igitur hæc

I. *Pondera verborum,* quæ inveniuntur

1. *In propositione.* Non enim dicit: non habebitis me, sed, non videbitis me. Sol dum turbidis, nigricantibus & pluviosis nubibus obductus est, à nobis non conspicitur, & nihilominus æquè ac sub ludo cælo cursum suum peragit: Ita Christus sol ille justitiæ, Mal. 4. vers. 2. sub turbidis ac pluviosis tentationum nubibus à nobis non conspicitur, licet æquè ac in florente rerum statu nobis præfens sit, Psal. 91. v. 15. idque ad finem usque seculi, Matth. 28. vers. 20. ideò autem se abscondit, ut quiritando suspiremus: Ah Domine usque quò? Psal. 6. v. 4.

2. *In confirmatione,* ubi Christus passionem & mor-

& mortem suam abitum vocat ad Patrem: Ita nostram & nostrorum mortem non debemus intueri oculis corporeis, qualis nobis exterius videtur, sed oculis fidei, tunc apparebit, quod sit transitus ad cœlestem Patrem & patriam, dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino, 2. Cor. 5. v. 6. cum morimur autem transimus à morte ad vitam, Joh. 5. v. 24. & videbimus bona Domini in terra viventium, Psal. 27. v. 13.

Hæc omnia promptitudinem moriendi in nobis excitent. Quid est vita nostra? certe labor & dolor, Pl. 90. v. 10. desideremus ergo cum Paulo dissolvi, ut cum Christo simus, Phil. 1. v. 23. & communionem habeamus cum Patre & filio, 1. Joh. 1. v. 3.

2. Ignorantia discipulorum, vers. 17. 18. unde apparet rationis humanæ in rebus fidei cœcitas, quæ nihil percipit de Spiritu Dei, stultitia est ipsi, & non potest intelligere, 1. Cor. 2. v. 14. præsertim in mysterio crucis, ibi non possumus nobis imaginari, quod nostro bono immittatur, sed dicimus cum Davide in trepidatione nostra, projecti sumus, Pl. 31. v. 23. & cum Sione: Dominus dereliquit nos, Dominus oblitus est nostri, Esa. 49. v. 14. sed Scriptura docet contrarium, quod nimirum per crucem Deus mentis nostræ nebulas detergat, ut peccati scditas, & iræ divinæ gravitas agnoscat, sicut olim amaro felle piscis Tobix oculi sunt aperti, Tob. 11. v. 14. & insuper contra futura peccata nos præmuniat, sicut per amaras medicinas purgantes futuris morbis medici occurrunt, Esa. 38. v. 15. imò cotricula crux est, quæ fides, spes, patientia, invocatio & alix virtutes probantur & excitantur, Rom. 5. vers. 3. 4. Es. 26. v. 16. quando enim surgit aquilo & perstat hortum, tunc fluunt aromata precum, Cant. 4. v. 16.

II. Passio corporis. Postquam enim Christus, ut verus ille *καρδιογνώστης*, cognovit, quod vellent ipsum interrogare, exponit ipse, quod dixerat

1. *Verbis explicatis.* Amen, Amen, inquit, plorabitis & lamentabimini, mundus contra gaudebit, vos autem moerore afficiemini.

Duo ipsas prænunciat his verbis.

1. *Futuram tribulationem.* Nam omnes ferè martyrio coronati sunt, Ebr. 11. v. 36.

Sors hæc communis est omnium Piorum. Nam qui piè in Christo vivunt, persecutiones patientur oportet, 2. Tim. 3. v. 12. Dominus quos diligit corripit, Prov. 3. vers. 12. velut oves saginatae reputantur, Psal. 44. vers. 12. sicut oves inter lupos mittuntur, Matth. 10. vers. 16. odio ob nomen Christi habentur, Matth. 5. vers. 11. judicibus traduntur, Luc. 12. v. 11. flagellantur, Matth. 23. vers. 34. excommunicantur & occiduntur, Joh. 16. v. 2. atque adeò per multas tribulationes in regnum cœlorum ire coguntur, Act. 14. v. 22.

Hæc cum ita sint, non murmuremus contra Deum, si crucem & calamitatem nobis immittat. Ordo Christianorum est ordo plorantium & lamentantium. Sicut enim Christus caput nostrum per passiones gloriam intravit, Luc. 24. vers. 26. Ita nos, qui membra sumus corporis ejus mystici, Christo conformari oportet, Rom. 8. v. 29.

Proinde vana est Jesuitarum gloriatio, qui temporalem felicitatem genuinam Ecclesiæ verè Catholicæ notam statuunt. Itæ mundus vera Ecclesia esset, de quo Christus asserit in textu, quod gavilurus sit. Ecclesiæ Israelitarum sub cultu Melechæ Reginæ cœli vera Ecclesia fuisset, Jer. 44. vers. 17. Eccle-

1. *Christi passionem.* Nondum te crucifixerunt, inquit Chrysoftomus, sicut Salvator tuus crucifixus est. Pudeat igitur deliciarum sub capite spinis coronato. Ad Lutherum veniebant aliquando exules quidam, & miseriam suam ipsi exponebant. Sed ille Crucifixi imaginem in pariete depictam digito monstrabat dicens: Videte fratres, quæ Christi Pontificis nostri maximi sors fuerit in mundo, quem sequi nos convenit hîc in cruce, ut sequamur aliquando in æterna luce, 1. Pet. 4. v. 13.

2. *Propriam transgressionem.* Justus quotidie septies cadit, Proverb. 24. vers. 16. & nemo est, qui dicere possit: mundum est cor meum, purus sum à peccato, Proverb. 20. v. 9. confer Rom. 3. v. 13. Psal. 130. v. 3. Job. 9. vers. 3. Jam verò minimum peccatum promoveretur iram Dei & æternam damnationem, Deut. 27. v. ult. quando igitur Deus fidelibus suis crucem temporalem immittit, hoc misericordiae ejus acceptum ferunt, Sap. 3. v. 5.

3. *Certissimam sublevationem.* Si Christum sub cruce modicum non vides, ne despera, modicum iterum videbis eum. Si cum Davide lamentaris: usque quò Domine absconderis? num exardescit sicut ignis ira tua? ex Psal. 89. v. 47. respondet Esa. 54. v. 8. Ad punctum in modico dereliqui te, &c. Ergo cum Sara consolare animam tuam: Hoc scio pro certo, &c. Tob. 3. v. 21. conf. Psal. 68. v. 20. Job. 5. v. 17. Os. 6. v. 1.

II. *Crucis utilitatem, quæ duplex*

1. *Interioris hominis renovatio.* Quemadmodum enim per dolores parturientis promovetur infans ad hanc vitam: Sic per crucem Deus promovet regenerationem & renovationem nostram ad vitam æternam, cujus typum exhibet Apocalypseos cap. 12. v. 1. seqq.

2. *Subsecutura jubilatio.* Sicut enim mulier cum peperit puerum, jam non meminit anxietatis, propterea, quod homo natus est: Ita crucem piorum sequitur gaudium non fallax & incertum, quale mundus jactitat, sed

1. *Gaudium verum.* Nam iterum videbo vos, inquit Christus. Mundus quærit gaudium suum vel in divitiis, vel in deliciis, sed fallax & dolore permixtum est. Tale non erit gaudium, quod post lachrymas sub cruce profusus consequentur fideles, sed Deum videbunt à facie ad faciem, 1. Corinth. 13. v. 12. sicut est, 1. Johan. 3. v. 2. Visio hæc erit plena beatitudo & tota hominis glorificatio, Augustinus. Videbunt enim beati Deum ad voluntatem, habebunt ad voluptatem, fruuntur ad jucunditatem, inquit Bernhardus. Exclamemus igitur cum Augustino: O Domine moriar ut te videam. Et cum Davide Psal. 42. v. 3. Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei?

2. *Gaudium sincerum.* Nam cor vestrum gaudebit, inquit Christus. Gaudent quidem pii etiam in hac vita sub mediis tentationum fluctibus in Domino, Col. 1. v. 24. Roman. 5. vers. 3. Et hoc norunt, quod nomina sua in coelis scripta sunt, Luc. 10. v. 20. Hoc est gaudium internum, quod à Spiritu Sancto proficiscitur, Galat. 5. v. 22. Sed crux obscurat illud gaudium. Quando autem gaudium Domini sui ingredientur, Matth. 25. v. 21. tum absterget Deus omnes lachrymas ab oculis eorum, Apoc. 7. v. 17. & exultabunt lætitiâ inenarrabili & glorificata, 1. Pet. 1. v. 8.

3. *Gaudium æternum.* Nemo enim tollet gaudium hoc à nobis. Nam semper erimus cum Domino, 1. Thess. 4. v. 17. & à dilectio-

ne ejus nil planè separabit nos, Rom. 8. v. 39. ambulabimus coram Domino in terra viventium, Pfal. 116. vers. 9. Gaudium mundi fluxum est & momentaneum, quod docet exemplum Ammonis, 2. Samuel. 13. v. 28. Elia Regis Israel, 1. Regum. 16. v. 9. Ahaveri, Esth. 1. v. 1. seqq. Villici illius Divitis, Luc. 12. vers. 20. Sed gaudium piorum erit gaudium sempiternum, Esa. 35. v. 10. Patienter igitur sustinete, filii, iram, quæ supervenit vobis, Baruch 4. v. 25. & nolite omittere confidentiam vestram, quæ magnam remunerationem habet, Ebr. 10. v. 35. non enim condignæ sunt tribulationes hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis, Romanor. 8. v. 18.

4. *Gaudium perfectum.* Nam in illo die, inquit Christus, me non interrogabitis quicquam. Insignis hæc est consolatio, quam Christus ruditati & ignorantia discipulorum opponit, & partim ad diem Penteco-

stes, ubi Spiritus Sanctus apparuit, & omnem veritatem ipsos deduxit, partim verò ad cœlestem vitam à Doctoribus refertur, ubi non docebit ultra vir proximum suum, & vir fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum. Omnes enim cognoscent me à minimo usque ad maximum, ait Dominus Jer. 31. vers. 34. unde Johannes templum non vidit in cœlesti Hierosolyma, Apoc. 21. vers. 22. Hic omnis nostra scientia est verbum defectivum, cujus clausula: Cætera desiderantur. Sed ibi veniet quod perfectum est, & evacuabitur quod ex parte est, 1. Cor. 13. vers. 10. tunc omnia videbimus, sciemus & intelligemus, quæ oculus hic non vidit, auris non audivit, & in cor hominis non descenderunt, 1. Cor. 2. vers. 9. ad quam lætitiæ & felicitatem nos perducatur Christus Jesus propter sanctissimum suum meritum, ter benedictus & laudatus in secula seculorum Amen.

Dominica Cantate.

Evang. Job. 16. v. 5. 15.

CUM Deus Eliam curru igneo in cœlum subvehere vellet, tristis erat Elias famulus ejus, & planè ab ipso volebat discedere, sed sequebatur ipsum quocunque ibat, dum promittebat ipsi Elias, fore, ut post discessum spiritus ejus duplò super ipsum requieretur sit, 2. Reg. 2. v. 1. seqq.

Idem accidit, cum coelestis Elias de abitu suo concionaretur. Nam discipuli ejus contristati sunt, ut testatur hodiernum Evangelium, quos per promissionem Spiritus Sancti erexit, & omnem tristitiam ex cordibus ipsorum exturbavit. Videbimus.

1. *Spiritus Sancti pollicitationem.*
11. *Officii ejusdem commendationem.*

J. J.

EXEGESIS.

TEMPUS est ut revertar ad eum qui misit me, inquit Raphael perfectâ legatione suâ, Tob. 12. v. 20. Eodem modo Christus magni consilii Angelus, Esa. 9. v. 6. post peractum legationis suæ negotium. Nunc, inquit, vado ad eum qui misit me.

Duo